

Foto: Lars Dahlström.

Linnés bröllopsstuga

Linnés bröllopsstuga är en mycket välbevarad högreståndsmiljö från tidigt 1700-tal, belägen på Svedens gård strax utanför Falun. Här gifte sig Carl von Linné med Sara Elisabeth Moraea 1739, som var född och uppväxt på gården. Linnés bröllopsstuga ingår i Världsarvet Falun och byggnadsminnesförklarades 1968.

Beskrivning

Historik

Svedens gård nämns i historiska källor första gången under tidigt 1500-tal. Gården ligger i kanten av det öppna odlingslandskapet kring Hosjön, som har rötter i medeltiden. I slutet av 1500-talet blev gården en bergsmansgård, med koppling till bergslaget i Falun. Tidigare har gården varit kringbyggd, men den äldre mangårdsbyggnaden revs när det nuvarande boningshuset på gården uppfördes på 1800-talet. Själva bröllopsstugan var en gäststuga som inrymde bland annat festsal och arbetsrum.

Carl von Linné är Sveriges mest kända naturforskare. Han lade grunden för nomenklaturen och den moderna systematiken inom biologin, det vill säga hur vi klassificerar djur och växter idag. Han var utbildad läkare, botaniker, geolog och zoolog och studerade vid Uppsala universitet samt i Haderwijk i Nederländerna. Senare kom han att adlas för sina framgångar som vetenskapsman. Han kallas ofta för den moderna taxonomins fader.

Linné reste mycket i Sverige i sitt arbete med att klassificera växter och djur. 1734 hade han fått i uppdrag av landshövdingen att beskriva både natur och kultur i Dalarna, och så kom han att ge sig ut på den kända Dalaresan. I Falun träffade Linné stadsläkaren Johan Moraeus dotter Sara Elisabeth och tyckte uppstod.

Sara Elisabeth Moraea föddes 1716 och växte upp på Svedens gård. Hon var dotter till stadsläkare Johan Moraeus och Elisabeth Hansdotter. Fadern var systerson till den ovan nämnda Jesper Svedberg. Carl von Linné och Sara Elisabeth Moraea förlovade sig 1735. Sara Elisabeths far ville dock att Linné skulle ta sin doktorsexamen innan giftermålet. Först den 26 juni 1739 firades därför bröllopet i det som idag är känt som Linnés bröllopsstuga.

Utöver Carl von Linné har flera historiskt betydelsefulla personer kopplingar till stugan. 1653 föddes Jesper Svedberg, präst och psalmförfattare, på gården. Hans son Emmanuel Swedenborg kom att göra sig känd som en kontroversiell filosof och vetenskapsman. Även arkitekt Ferdinand Boberg är uppvuxen på gården.

Miljö

Svedens gård med Linnéstugan ingår i en gammal Bergsmansbygd kring Hosjön med rötter i medeltiden. Bergsmansgården är belägen i kanten av ett öppet odlingslandskap. Inför Linnéjubileet 2007 återskapades en trädgård bakom bröllopsstugan, baserad på avbildningar och äldre kartmaterial över den trädgård som tidigare funnits på platsen.

Figur 1. En tidstypisk trädgård återskapades i samband med Linnéjubileet 2007. Foto: Lars Dahlström.

Byggnad

Linnés bröllopsstuga är en timrad parstuga i en och en halv våning, uppförd av Sara Elisabeths far läkaren Johan Moraeus någon gång mellan 1720 och 1739. Fasaden är rödfärgad och har småspröjsade fönster. Det flacka sadeltaket är belagt med spån. Förstugekvistens djärvt spiralvridna kolonner är typiska för barocken.

Även interiören präglas av barockens stilideal. Bröllopssalens taklist är ovanligt bred och framskjutande med en kraftigt utpräglad profil av barockkaraktär. Även dörr- och fönsterfoder har en mer påfallande profilering än vanligt. Spisens ramformiga infattning runtom mynningen visar också att inredningen har en mycket djupgående profilering. Salens väggar pryds av ståtliga barockmålningar på väv. De sju motiven är bibliska. Samtliga tolkningar är hämtade ur konung Davids historia. På övervåningen finns bland annat Jesper Svedbergs studerkammare. Källaren består av två tunnälvda rum.

Intill stugan står prevetbyggnaden, det vill säga dasset, vilken är timrad på slaggstensgrund och har valmat spåntak. Byggnaden är rödfärgad och har en rikt ornamenterad dörr, daterad till 1692.

Figur 2. De spiralvridna kolonnerna på föstugekvisten är karaktäristiskt för barocken. Foto: Olle Lind, Länsstyrelsen i Dalarna.

Figur 3. Brölloppsalen med barockmålingar och rikt ornerade listverk. Foto: Lars Dahlström.

Byggnadsminnesförklaring

Motivering till byggnadsminnesförklaringen

Enär Linnéstugan och prevetbyggnaden på Svedens gård bevarar egenarten hos gången tids byggnadsskick och med hänsyn därtill är att anse såsom synnerligen märkliga samt under beaktande av vad i övrigt i ärendet förekommit, förklarar riksantikvariens, jämlikt 1 § lagen den 9 december 1960 om byggnadsminnen härmed Linnéstugan och prevetbyggnaden på Svedens gård på fastigheten Främsbacka 6:1, Stora Kopparbergs socken, Falun för byggnadsminne.

Skyddsbestämmelser

1. Byggnaderna må ej utan riksantikvariens samtycke flyttas, rivas eller till sitt yttre ombyggas eller repareras.
2. Byggnaderna må ej utan riksantikvariens samtycke till sitt inre ombyggas eller repareras.
3. Det på den till dessa föreskrifter hörande kartan med röd begränsningslinje markerade området må ej utan riksantikvariens medgivande ytterligare bebyggas eller bli föremål för väsentlig förändring.
4. Byggnaderna skall ägnas för deras bestånd erforderligt löpande underhåll.

Figur 4. Situationsplan för Linnés bröllopsstuga på Svedens gård, ur beslut 1968.11.25.

Administrativa fakta

Kommun: Falun

Fastighetsbeteckning: Främsbacka 6:7

Byggnadsminnesförklaring: 1968.11.25

Tillgänglighet: Öppen för allmänheten.

[Byggnadsminnesförklaring Linnéstugan beslut 1968.11.25](#)
[Linnéstugan i Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister](#)